

ALVIN I. GOLDMAN'IN SOSYAL EPİSTEMOLOJİ TEORİSİNDE SOSYAL GEREKÇELENİRME*

SOCIAL JUSTIFICATION IN ALVIN I. GOLDMAN'S SOCIAL EPISTEMOLOGY THEORY

 Mehmet Nuri DEMİR¹

¹ Dr., nuribaba1187@gmail.com, ORCID: 0000-0002-0254-826X

Geliş Tarihi / Date Applied
24.07.2024

Kabul Tarihi / Date Accepted
13.09.2024

ÖZET

Alvin Goldman'ın sosyal epistemolojisi, kritik sosyal-kurumsal pratiklerin doğruluk kazanımı açısından değerlendirilmesiyle ortaya çıkar. Bir grup içindeki doğru ve yanlış inançların bilgiyi veya cehalet seviyesini nasıl etkilediği veritistik açıdan oldukça önemlidir. Alvin Goldman'ın sosyal epistemik bilgi inşası çok sıkı anlamda olmasa dahi doğruyu (veritistik bakış açısını) her türlü araştırmanın temel hedefi olarak kabul eder ve aynı zamanda sosyal süreç ve pratikleri değerlendirir. Goldman'ın epistemolojisi bireysel alandan sosyal bir bağlama doğru genişleyen bilgi inşa pratiklerini anlatır. Bilginin dayanaklarının sağlamlığını pekiştirmek açısından doğru inançlara dahil edilmesi gereken koşul, Platon'un Theaetetus diyalogunda da belirttiği üzere gerekçelendirme koşuludur. İster bireysel ister kolektif düzeyde bir gerekçelendirme için olsun gerekçelendirme, doğru inancı bilgi yapan ve bu bilginin doğruluğuna ilişkin olarak bize güven veren unsurdur. Sosyal bir yapıyı inşa eden failerin başlangıçta kendine münhasır inançları ister istemez kolektif yargıları da ifade edecektir. Bir grubun fonksiyonel anlamda rasyonalitesinin olup olamayacağı tartışılrsa da gruplara temsili ve sosyal anlamda inançlar ve gerekçeler atfedebilmek mümkün görünmektedir.

Anahtar Kelimeler: Gerekçelendirme, Sosyal Gerekçelendirme, Sosyal Epistemoloji.

ABSTRACT

Alvin Goldman's social epistemology emerges from the evaluation of critical social-institutional practices in terms of gaining truth. How true and false beliefs within a group affect the level of knowledge or ignorance is quite important in terms of veritistics. Alvin Goldman's social epistemic knowledge construction, although not in a very strict sense, accepts truth (veritistic perspective) as the basic goal of all kinds of research and also evaluates social processes and practices. Goldman's epistemology describes knowledge construction practices that expand from the individual sphere to a social context. The condition that must be included in true beliefs in order to reinforce the solidity of the foundations of knowledge is the condition of justification, as Plato stated in the Theaetetus dialogue. Whether for justification at the individual or collective level, justification is the element that makes true belief knowledge and gives us confidence in the accuracy of this knowledge. The beliefs that are initially exclusive to the agents who construct a social structure will inevitably also express collective judgments. Although it is debatable whether a group can have functional rationality, it seems possible to attribute representational and social beliefs and justifications to groups.

Key Words: Justification, Social Justification, Social Epistemology.

* Bu araştırma makalesi 2023 yılında Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde tamamlamış olduğum "Alvin I. Goldman'da Sosyo-Epistemik İnşa Süreçleri" adlı doktora tezinden yararlanılarak üretilmiştir.

1. GİRİŞ

Bu araştırma makalesinin genel amacı bireysel doksastik failerin epistemik gerekçeleştirme faaliyetlerinin, kolektif doksastik failerin sosyal gerekçeleştirme faaliyetlerine dönüşme imkânını göstermeye çalışmaktır. Alvin Goldman'ın sosyal epistemolojisi, bilginin sosyal bağlamlarda nasıl oluştuğunu ve yayıldığını anlamak için bir çerçeve sunarak literatüre özgün bir katkıda bulunur. Goldman, sosyal epistemolojiyi bireysel zekâ ve deneyimden ziyade toplumsal etkileşimler ve grup dinamikleriyle ilişkilendirerek açıklamaya çalışır. Goldman, sert bir dışsalcı değildir; içsel zihinsel ve dışsal algısal süreçlerin sentezlendiği bir epistemik inşa anlayışını ortaya koyarak bunu aynı zamanda grup gerekçeleştirmelerinde ve yargıların birleştirilmesi durumunda kullanır. Grubun epistemik olarak gerekçeleştirilmesinde temsili veya sembolik olarak da olsa bir doğruluk derecesi söz konusu olmuştur. Gerek güvenilir ve gerekse de şartlı güvenilir olarak inanç toplama veya birleştirme sürecinde ortaya çıkan grup gerekçeleştirmesi her zaman makul olmasa da Goldman'a göre kısmen mümkündür.

Alvin Goldman'ın sosyal epistemik perspektifine göre geleneksel epistemoloji, graplardan ziyade bireysel failerin entelektüel davranışlarına odaklanır. Buna karşılık sosyal epistemoloji aynı zamanda kolektif epistemik failerle yani ekipler, jüriler, komiteler, şirketler ve diğer tür topluluklarla da ilgilidir. Makul bir şekilde bu topluluklar, "kolektif epistemik failer" olarak görülebilir. Bu tür grupların inançları olduğunu varsayarsak Goldman'a göre sosyal epistemoloji, bu grup inançlarının var olan statülerinin sosyal olarak nasıl gerekçeleştirileceği, nasıl rasyonel olduğu veya grupsal inançların bilgiyi hangi biçimde oluşturucu olduğunu araştırır. Epistemik failin inanç oluşturma sürecinin güvenilirliğini onaylamak için bağımsız iç kaynaklara sahip olamayabileceği varsayılsa bile inançlar, başka dışsal veya güvenilir süreçlerle de gerekçeleştirilebilir. Böylece dikkatler, failerin inançlarını oluşturdukları süreçlerin güvenilirliğine odaklanır. Sonuçta, failerin güvenilir inanç kazandıkları ilgili süreçlerin bazıları bireysel failin ötesine uzanır. Bu perspektiften bakıldığında, daha geniş sosyal süreçleri ve bilgisel alışverişleri, dolayısıyla sosyal epistemolojiyi içerir.

Goldman, güvenilirlik boyutlu sosyal gerekçeleştirme teorisini yargı birleştirme ve gerekçeleştirme durumlarına başarılı bir şekilde uygulamaya çalışır.¹ Ancak, her şeye rağmen bir grubun güvenilir olarak gerekçeleştirilebileceği yani en azından bazı toplanma prosedürlerinin kolektif düzeydeki sonuçlarının üye yargılarıyla çelişmesi nedeniyle grup gerekçeleştirmesi bazı şüpheleri barındırarak ilerlemeye devam eder. Bilginin veya sosyal bilginin mükemmel olarak algılanabilecek bir açıklama şekline ulaşmış olmasak bile bilginin, inşa edilme, doğruluk, inanç ve gerekçeleştirilme ile bağlantılı olma, tesadüf eseri olmama ve nihai olarak güvenilir süreçlerle elde edildiğini ifade edebiliriz. Sosyal epistemoloji, epistemik

¹ Goldman'ın gerek bireysel ve gerekse de sosyal gerekçeleştirme anlayışı veritistik (doğrulukçu) ve güvenilir bir temele dayanır. Onun amacı gerekçeleştirme ve yargı birleştirme paradokslarını mümkün olduğunca minimize etmektir. Metin içinde de ifade edildiği üzere Goldman, Kornhauser, Sager ve Pettit gibi düşünürlerin gerekçeleştirme ve birleştirme teorileri veya paradokslarından bahsederek kendi sosyal gerekçeleştirme görüşünü temellendirmeye çalışır. Sosyal gerekçeleştirme ve bazı yargı birleştirme paradoksları için ayrıca bkz. Bergström, J. (2016). Group Belief and Justification: Analyzing Collective Knowledge. *PhilPapers* <https://philpapers.org/rec/BERGBA-8> (Erişim tarihi: 21 Şubat 2024); Kornhauser, Lewis A. and Lawrence G. Sager, 1986, "Unpacking the Court", *The Yale Law Journal*, 96(1): 82-117. doi:10.2307/796436; List, C., & Pettit, P. (2011). Group Agency: The Possibility, Design, and Status of Corp. Agents. In *Group Agency: The Possibility, Design, and Status of Corporate Agents* (pp. 1-240). Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199591565.001.0001>

faillerin öteki failler ile olan bağlantılarından teşekkül eden epistemik süreçleri, grupları, kurumları veya sosyal sistemleri epistemik özellikleri açısından inceleyerek aynı zamanda geleneksel epistemolojiye de vurgu yapar. Goldman'ın da ifade ettiği gibi sosyal epistemolojinin reel bir epistemoloji olarak algılanması bu yüzdendir. Çünkü geleneksel anlamdaki bilgi ya da gerekçelendirmeler bir failden öteki faile aktarılabilir (Goldman, 2012, s. 248-279).

2. SOSYAL EPİSTEMOLOJİDE SOSYAL GEREKÇELENDİRMENİN İMKÂNI

Güvenilir ve gerekçelendirilmiş geleneksel epistemik süreçlerin sosyal bir bilgi gerekçelendirmesini mümkün hale getirip getirmemesine bakmakta fayda vardır. Çünkü sosyal epistemolojinin görevi, geleneksel epistemolojinin ilkelerini faillerle diğer failler arasındaki ilişkileri veya kolektif oluşumları kapsayacak şekilde genişletmektir. Bu genişlemede grup inançlarının gerekçelendirme problemi de ön plana çıkar (Longino, 2022, s. 173). Kolektif faillerin herhangi bir inanç ya da yargısı, hatta belirli bir kolektifin mensuplarının çoğunluğunun yargıları otomatik bir biçimde kolektif inanç veya yargıları temsil edebilir (Bergström, 2016, s. 8).

Gruplar inançları bir araya toplayabiliyorsa var olan gerekçelerinin de toplanabilmesi neden makul görünmesin? Çünkü gruplar, sadece grup aşamasında ortaya çıkan, yine de bireysel faillerin inançlarının epistemik konumu tarafından önemli şekilde belirlenen hem kanıtlara hem de normatif gerekliliklere cevap veren ve gerekçeli inançları olan epistemik faillerden oluşmuştur (Lackey, 2016, s. 341-396). Gerekçelendirilmiş sosyal epistemoloji (sosyal gerekçelendirme) bilgilerin kazanılması, depolanması, yaygınlaştırılması ve kullanımına yönelik normatif olarak ortaya çıkan süreçlerin, ilgili failler ve kurumlar tarafından yansıtıcı bir tutum içeren kanıtsal süreçlerin olması gerektiğini savunur. Söz konusu süreçlere dahil olan failler veya sosyal kurumlar, sahip oldukları kanıtlarla orantılı olan inançlar için gayret göstermeli ve inançların kanıtlardan gerekçeli bir biçimde çıkarıldığını düşünmek için nedenleri olmalıdır (Ritola, 2011, s. 566).

Goldman'a göre bir grup inancının gerekçelendirilmesine katkı sunan bütün epistemik faillerin kendilerine ait olan önermelerinin de gerekçelendirilmeleri gerekir. Sosyal gerekçelendirmedeki belirgin koşullardan biri, grup inancının gruptaki faillerin x önermesine ilişkin inançlarından girdi alan ve x'ten bir grup inancı meydana getiren bir çeşit inanç oluşturma sürecinden kaynaklanmasıdır. Güvenilir bir biçimde toplanmış doğru inançlar, uygun ve güvenilir bir biçimde ortaya çıkarsa veya uygun ve güvenilir bir biçimde bir araya getirilmesi gerekiyorsa bilgidir. Yani, o grubun gerekçelendirilmesine ilişkin koşul, böylesine bir işlem türünün genel anlamda şartlı olarak güvenilir olmasını gerektirir (Bergström, 2016, s. 16-17). Bu süreç türünün bir başka belirgin örneği, gruptaki faillerin inançlarının grup inancı kapsamında toplandığı çoğunluk esaslı bir süreçtir. Bu sürece göre yalnızca doğru olan girdi inançları alındığında çıktı inançlarının da büyük çoğunluğu doğru olursa koşullu bir biçimde güvenilirlik söz konusu olacaktır. Goldman kesinliğe çok yakın olabilecek bir grup gerekçelendirme anlayışını (GJ: Group justification) savunur:

Grubun p'ye olan inancı, gruptaki faillerin p'ye yönelik tutumlarının bir kesitine dayalı olarak bir araya getirildiğinde öteki koşullar eşit iken p'ye gerekçelendirilmiş olarak inanan faillerin oranı ne kadar büyük ve p'yi gerekçelendirilmiş olarak reddeden faillerin oranı ne kadar küçük ise p'ye inanma hususunda grup gerekçelendirme derecesi o kadar yüksek olacaktır. Başka bir ifade ile grubun gerekçelendirilmesi, gerekçelendirilmiş inançlara sahip olan grup faillerinin daha büyük bir yüzdeye ulaşmasıyla doğru orantılı bir şekilde artacaktır (Goldman & O'Connor, 2021).

Kolektif epistemologlar, genelde bir grubun inanca sahip olmasının tipik bir şekilde grup üyelerinin inançlarından kaynaklanması gerektiği hususunda fikir birliği içindedirler. Grupların tam olarak yapılandırılmamış fail topluluklarından, yüksek düzeyde yapılandırılmış örgütlü topluluklara kadar değişebilen farklı biçimlerde olduğu kabul görmektedir. Burada güncel olan tartışma, bu tarz birleşmiş organizasyona sahip daha sağlam ve resmi olarak yapılandırılmış kolektiflere ve onların gerekçelendirilmiş bilgi anlayışlarına odaklanmaktadır (Goldman, 2014, s. 1-2).

List ve Pettit, grup inançlarının, bireysel failerin inanç profillerini girdi olarak alan ve kolektif inançları çıktı olarak veren bir fonksiyonun çıktısı olduğunu varsayar (List & Pettit, 2011, s. 1-240) Böyle bir birleşme Goldman'a göre bir yargı veya inanç toplama (birleştirme) fonksiyonudur. Bir inanç toplama fonksiyonunda (BAF: Belief aggregation function) bir grubun P önermesine ancak ve ancak grup failerinin çoğunluğu P'ye inanıyor ise inanılan durum çoğunluk kuralı olacaktır. BAF örneği, üyelerin nitelikli çoğunluğunun olması durumunda grubun P'ye inandığı üstün çoğunluk kurallarında da geçerlidir. Örneğin, çoğunluk oylamaları kağıtlar ve elektronik oy pusulaları ile ya da grup üyelerinin çoğunluğunun tavırları üzerinde birleşmesine neden olan bir müzakere süreci ile uygulanabilir (Goldman, 2014, s. 1-3). Buna benzer bir teoremin bir modelini sunan List ve Pettit, örgütsel yapı görüşünü ortaya attıktan sonra, grup tutumlarıyla grup üyelerinin tutumları arasındaki ilişkiyi açıklamaya devam eder. Onlara göre kolektif bir failin yaptığı şey, üyelerinin yaptıkları tarafından açık bir şekilde belirlenebilir ve bağımsız bir biçimde ortaya çıkamaz. Özellikle hiçbir kolektif fail, üyelerinin belli başlı katkılarıyla belirlenmeden kasıtlı tutumlar oluşturamaz. Buradan da aynı zamanda grup tutumları ile bireysel tutumların şaşırtıcı bir biçimde birbirinden ayrılacağı sonucuna varırlar (List & Pettit, 2011, s. 1-240).

Epistemik failin birçok önerme dizileri üzerindeki epistemik yargıları rasyonalite boyutundan değerlendirilebiliyorsa kolektif bir failin yargılarına yönelik benzer bir değerlendirme yapmak neden uygun olmasın? Goldman'a göre şayet epistemologlar, failer için rasyonel olan duruma ciddi bir biçimde meydan okuyabilecek olgularla uğraşıyorlarsa neden kolektif failer için rasyonel olana ciddi bir biçimde meydan okuyan olgularla ilgilenmesin? (Goldman, 2012, s. 248-279). Ancak Goldman'a göre eğer var sayılsa bile grupların kendilerine ait rasyonel görevleri yerine getirip getiremeyecekleri ya da birtakım inançlar için rasyonel gerekçelere sahip olup olamayacakları sorusunu cevaplamak tamamen farklı bir çalışmayı gerektirecektir (Bergström, 2016, s. 23). Bu açıdan grup inancı ve gerekçesi üzerinde durmak daha işlevsel olacaktır.

Grupların kendine ait inançlarının olduğu iddia edilse de rasyonel anlamda işlevsel bir bilgiye sahip oldukları şüphe götürülen bir durumdur. Yargı toplama prosedürü gereği gruplar toplu yargılarla beraber gerekçeleri de kendinde toplayabilirler. Gerekçelendirilmiş doğru inanç (JTB: justified true belief) tanımına göre birleştirilmiş ya da toplanmış gerekçeler, kolektif bilgi için bir temel oluşturan iddialara bir destek görevi sağlar. Güvenilir anlamdaki toplu doğru inançlar, güvenilir ve mantıklı bir biçimde kolektif bir bilgiye neden olmaları koşulunda bilgidir. (Bergström, 2016, s. 16). Aslında grupların kendilerine has insani anlamda tecrübeleri ve çıkarımlar için ihtiyaç duyulan bilişsel rasyonel süreçleri yoktur. Bir grubun bir resim gördüğünü iddia ettiğimizde, resmi bir başına gören grubun kendisi değil, o grubu inşa eden failer olduğunu anlatmak isteriz. Grupların, dünyayı tecrübe edemediklerini ve rasyonel düşünemediklerini bildiğimiz için özel ya da genel bir doğru veya gerçeğe ilişkin herhangi bir zihinsel arka plana sahip olduğunu söyleyemeyiz. Yani bu anlamda gruplar, inançlarını akıl yürüterek ya da tecrübe ederek oluşturamazlar; ancak inançlarını düşünen ve tecrübe eden

bilişsel üyelerden oluşturabilirler (Bergström, 2016, s. 17-18). Bu açıdan yargı toplama sonuçlarında ortaya çıkan bazı çelişkilerin ya da paradoksal durumların ortaya çıkması normaldir. Şimdilik, grup rasyonalesinden daha ziyade grup inançlarının bir toplanma prosedüründe hangi düzeyde (örneğin, güvenilir düzeyler, paradoksal düzeyler vb.) gerekçelendirilebileceğini görmek daha makuldür.

Sanık fail, yasal olarak belli bir eylemi yapmamakla sorumluydu (1. öncül)

Sanık fail, eylemi gerçekleştirdi (2. öncül)

Sanık fail, sözleşmeye aykırı davranmaktan sonuç itibariyle sorumludur. (sonuç)

Kolektif bir yapı olan mahkeme kararı bireysel fail olan üyelerinin kararlarıyla nasıl belirlenecektir? Başka bir ifade ile bireysel fail olan üyelerinin kararları nasıl tek bir kolektif yapı olan mahkemenin kararında birleşecektir? Bunun çözümü Goldman'ın da sık sık ön plana çıkardığı “doğal bir yargı toplama tarzı olan çoğunluk oylamasıdır.” Öyleyse, aşağıda da belirtildiği üzere üç üye yargıcın da üç önermeye ilişkin bireysel yargılar ortaya koyduğunu varsayalım. Çoğunluk modeli kullanılarak söz konusu bireysel kararlar daha sonra tablonun en alt satırında gösterildiği gibi mahkeme tarafından toplu yargılar halinde birleştirilir.

Tablo 1. Bireysel Yargıların Çoğunluk Modelinde Birleştirilerek Gerekçelendirilmesi

	SORUMLULUK (GERÇEKLEŞTİRMEME SORUMLULUĞU)	EYLEM (GERÇEKLEŞTİRİLMİŞ)	YÜKÜMLÜLÜK (İHLALDEN SUÇLULUK)
KARAR 1	DOĞRU (YANI EVET)	DOĞRU (YANI EVET)	DOĞRU (YANI EVET)
KARAR 2	DOĞRU (YANI EVET)	YANLIŞ (YANI HAYIR)	YANLIŞ (YANI HAYIR)
KARAR 3	YANLIŞ (YANI HAYIR)	DOĞRU (YANI EVET)	YANLIŞ (YANI HAYIR)
GRUP KARARI	DOĞRU (YANI EVET)	DOĞRU (YANI EVET)	YANLIŞ (YANI HAYIR)

Kaynak: Bergström, J. (n.d.). Group Beliefand Justification: Analyzing Collective Knowledge. Phil Papers (1-26)
<https://philpapers.org/rec/BERGBA-8> (Erişim tarihi: 21 Şubat 2024)

Burada tabloda da görüldüğü üzere mahkemenin, yani kolektif failin tutarsız olduğu görülür. Sanık failin eylemi yapmaması gerektiği teyit edilmiştir; ancak eylemi yaptığı da teyit edilmiştir, yani doğrulanmıştır. Ancak buna rağmen sanık failin suçlu olduğu reddedilmiş veya suçlu olduğu iddiası yanlış bulunmuştur. Burada yasal doktrin göz önünde bulundurulduğunda, bu yargılar dizisi tutarsız ve paradoksal bir durumu anlatır. Bununla beraber her bir yargıç üyenin tamamen tutarlı bir dizi yargısının olduğu da görülür. Dolayısıyla yukarıdaki tablodaki bireysel düzeydeki tutarlılığa rağmen grup düzeyinde bir tutarsızlık durumu söz konusudur yani çoğunluğun oyuyla tutarsız bir toplu karar çıkmıştır (Goldman, 2012, s. 248-279). Gruptaki her bir üye tutarlı bir dizi inanç setine sahiptir; ancak bu yargı birleştirme yöntemiyle elde edilen sonuç kolektif aşamada mantıksız bir hale gelmiştir (Bergström, 2016, s. 11)

Yargı toplama prosedürüne dayanan bir grup gerekçeleştirme teorisi, herhangi bir bilginin tahlil edilerek yorumlanması konusundaki beklentilerimizin çoğunu karşılar ve bireysel alanda ortaya çıkan birtakım durumlara benzeyen bir grup bilgisini yansıtan bir yapıyı oluşturur. Ancak, bu teorinin doğurduğu çeşitli sorunlar da yok değildir. Örneğin, şöyle bir anekdotal kurguyu ele alalım: Bir maden şirketi, sahiplerini, ürettiği bir ürünü desteklemeye ikna edebilir ve onun madensel ürün ile ilgili iddiası doğru olabilir; ancak bu, söz konusu insanların madenlerin kaynağını bileceği anlamına mı gelir? Şayet böyle bir anlam ortaya çıkıyorsa bunu, iddialarını gerekçelendirebildikleri birtakım argümanlar ortaya koyabildikleri için mi biliyorlar? Açıkçası bu türden bir epistemik kurgu garip görünüyor. Argüman kavramı söz konusu fenomenolojik durumların doğrulanabileceği bir epistemolojik kurgudur; ancak bir kişinin bir iddiasını destekleyen argümanı, söz konusu kişinin iddiasının mutlak anlamda doğru olduğu inancını gerekçelendirmesinden farklı bir şeydir. Söz konusu bireyler, gerekçesiz argümanlara sahip olabilir ve bunun tersi de geçerli olabilir. İyi argümanlara sahip olmak gerekçeleştirme eğilimini gösterebiliyor gibi görünebilir ancak ortaya konulan kurguda bu durum şüphe arz etmektedir. İkinci bir nokta, farklı gerekçelere sahip farklı bireylerden aynı yargı oluştuğunda ortaya çıkan grup bilgisi kavramıdır (Bergström, 2016, s. 20).

Alvin Goldman buna ilişkin şöyle örnek bir örnek verir:

British Museum'daki tabloları korumakla görevli 100 kişilik bir koruma grubu düşünelim. 20 koruma görevlisi, "İngiliz müzesinde koruma olan Albert'in, bir tabloyu çalmayı planlıyor" (A) gibi bir önermeye inanmakta gerekçelidir. Bundan şu sonucu çıkarıyorlar: "Bir koruma görevlisi bir tabloyu çalmayı planlıyor" (Table Theft/T). Öteki 20 koruma, "İngiliz Müzesi'nde bir koruma olan Bernard'ın bir tabloyu çalmayı planladığına inanıyor" (B) (T). 20 korumadan oluşan üçüncü ayrı bir grup, "İngiltere Müzesi'nde koruma olan Cathy'nin" müzeden tabloyu çalmayı planlamış olduğuna inanıyor. (C) (T).

Bu tablolarda da gösterildiği gibi müzedeki çalma olayına ilişkin bireysel ve grup düzeyindeki sonuçlara bakalım:

Tablo 2. Çoğunluğa Göre Yargı Gerekçeleştirilmesinde Birleştirme Prosedürü, Bireysel Düzeydeki Öncül ve Sonuç Yargıları

BİREYSEL DÜZEYDEKİ ÖNCÜL İNANÇLAR	BİREYSEL DÜZEYDEKİ SONUÇ İNANÇLAR
20 KİŞİ GEREKÇELİ OLARAK İNANIYOR(A) 80 KİŞİ İNANMIYOR (A)	60 KİŞİ GEREKÇELİ OLARAK İNANIYOR(T) 40 KİŞİ İNANMIYOR (T)
20 KİŞİ GEREKÇELİ OLARAK İNANIYOR(B) 80 KİŞİ İNANMIYOR (B)	
20 KİŞİ GEREKÇELİ OLARAK İNANIYOR(C) 80 KİŞİ İNANMIYOR (C)	

Kaynak: Bergström, J. (n.d.). Group Belief and Justification: Analyzing Collective Knowledge. Phil Papers (1-26)
<https://philpapers.org/rec/BERGBA-8> (Erişim tarihi: 21 Şubat 2024)

Bu gruptaki inançları birleştirme yöntemi, çoğunluk kuralına göre işlev görür, bu nedenle aşağıdaki inanç kümeleri grup düzeyinde toplanır:

Tablo 3. Yargı Birleştirme Prosedürünün Grup Gerekçeleştirme Düzeyinde Toplanması

GRUP SEVİYESİNDEKİ ÖNCÜL İNANÇLAR	GRUP SEVİYESİNDEKİ SONUÇ İNANÇLAR
GRUP BUNA İNANMIYOR (A)	GRUP BUNA İNANMIYOR (T)
GRUP BUNA İNANMIYOR (B)	
GRUP BUNA İNANMIYOR (C)	

Kaynak: Bergström, J. (n.d.). Group Beliefand Justification: Analyzing Collective Knowledge. Phil Papers (1-26)
<https://philpapers.org/rec/BERGBA-8> (Erişim tarihi: 21 Şubat 2024)

Görüldüğü üzere, grup (Theft/T)'ye olan inancı bir araya getirebiliyor, bu inanç bilgi olarak sayılıyor gibi görünüyor, (A), (B) veya (C)'ye inanan tüm üyeler bunu gerekçeli olarak yapıyor. Yine de grup (T) için gerekçeler etrafında birleşmiyor. (A), (B) ve (C) birbiriyle çelişmez; dolayısıyla bu sorunu, belki de grubun aşağıdaki önermeleri gerekçe olarak topladığını hayal ederek çözebiliriz: "(A) veya (B) veya (C)". Ancak, (A)'ya inanmayan bireylerin sadece tarafsız olmadığını, aynı zamanda (A)'ya inanarak (A)'yı zorla reddettiklerini belirterek örneği güçlendirebiliriz; aynı (B) ve (C)'ye inanmayan üyeler için de geçerlidir. Bu nedenle, "(A) veya (B) veya (C)" önermesinin çoğunluğun sembolize edildiği bir toplanma prosedürüne (kümülatif topluluğa) yükseltilmesi engellenir. Ancak, üyeler birbirlerinin önerme ya da öncüllerini reddetse bile, grupların (T)'ye olan inancını hala gerekçeli buluyoruz. Bu durum, toplanma prosedürü (veya kümülatif gerekçeleştirme) fikri için ciddi bir sorun teşkil eder. Grubun öncüller üzerinde anlaşamaması, onların sonuçlarla ilgili inançlarının ve öncüllerden en az birinin doğru çıkıp çıkmadığını bilmedikleri anlamına gelmez. (Bergström,2016, s. 20-21).

Grupla ilişkili bir başka karşıt argüman, kendi kendilerine anket yapan gruplardan gelir. Bir grup, üyeler arasındaki tartışmalı bir konu hakkında genel görüşü öğrenmek için isimsiz bir oylama yapabilir. Hiçbir üye bu genel görüşün ne olduğunu bilmiyor. Anket iki şekilde işlev görür:

Yargıyı bir araya getirmek ve aynı zamanda bu yargıyı destekleyen kanıtı ortaya koymak. Bir insan grubu, kendilerinin sigaraya karşı duruşunun ne olması gerektiğini belirlemek için isimsiz bir anket kullanmaya karar verirse (çünkü grup, resmi duruşun üyelerin duruşunu temsil etmesini istiyor). Bu anketin işlevi, üyelerin sigara içme konusundaki duruşunun ne olduğuna dair bir yargının/inancın bir toplamı olarak da düşünülmelidir. Dolayısıyla anket, üyelerin sigara içmeyi onaylamadığını gösteriyorsa, grubun, üyelerinin sigara içmeyi onaylamadığına dair bir inancı kümülatif olarak oluşturduğunu söyleyebiliriz. Bu grup inancı oldukça gerekçeli ve doğru görünebilir. Ancak, bir grubun bilgi sahibi olması için gerekçenin bir araya getirilmesi gerekiyorsa, bunu, anketin sonuçları içinde buldukları üyelere sunulduğunda, anket yoluyla üyelerin sigara içmeyi onaylamadığı inancını grup olarak tanımlamamız gerekir. Üyelerin sigara içmeyi onaylamadığı ve gerekçeleştirmenin bir şekilde grup düzeyinde kümülatif olarak toplandığı şeklindeki gerekçeli inancı şekillendirebiliriz. Bu açıklamanın karmaşıklığı açıklığa kavuşmamış gibi görünüyor. Bu durumda, gerekçenin bir araya getirilmesi gereksiz görünmektedir; bunun yerine anketin kendisi, üyeler sonuçların farkına varmadan grubun gerekçesi olarak işlev görür (Bergström, 2016, s. 21).

Standart olarak yargı düzeyindeki tutarsızlığın rasyonel olmadığını varsayarsak bu irrasyonellik grup düzeyinde meydana gelmiştir. Burada rahatsız edici olan, çoğunluk oylarının toplanmasından sonra gerçekleşen prosedürdür. Goldman'a göre elbette ki bu açıdan bakıldığında bu sorunu ortaya çıkarmayacak başka türlü toplanma prosedürlerinin de olabileceğini varsaymak mümkün olabilir denilse de durum bu kadar kolay değildir. List ve

Pettit birkaç imkânsızlık teorisiyle bunu yukardaki modelde de olduğu gibi ispatlamaya çalışmıştır (List & Pettit, 2011, s. 1-240).

Ancak her şeye rağmen girdi olarak bireysel yargı kümelerini alacak ve çıktı olarak da bir dizi grup yargısı meydana getirecek bir yargı toplama süreci için aşağıdaki daha mantıklı görünen birtakım gereklilikleri göz önünde bulundurmak gerekir:

Evrensel Etki Alanı: Yargı toplama işlevi, bireysel tutumların tutarlı ve eksiksiz olduğunu varsayarak gündemdeki önermelere ilişkin muhtemel herhangi bir tutum profilini girdi olarak alır.

Kolektif Rasyonalite: Yargı toplama işlevi, çıktı olarak gündemdeki önermelere ilişkin eksiksiz ve tutarlı grup tutumları meydana getirir.

Anonimlik: Grup tutumlarını belirlemede bütün failerin tutumlarına eşit bir derecede ağırlık verilir.

Sistematiklik: Her önermeye yönelik grup tutumu, öteki önermelere yönelik tutumlarına değil, failerin bizzat o önermeye karşı tutumlarına bağlıdır ve aynı bağımlılık modeli bütün önermeler için geçerlidir (O'Connor & Goldman, 2021).

Bu söz konusu maddeler başlangıç itibarıyla mantıklı görülse de beraberce ele alındığında pek de tatmin edici değildir. Brigs ve arkadaşları (2014) belli bir çıkış yolu sunmaya çalışmışlardır. Onların iddiasına göre kolektif oluşumların her zaman makul olarak tutarlı inançlara sahip olmasını arzulamak karşılanması zor bir istektir. Örneğin, hem doğrularla ilgili birçok inanç sahip olabilir hem de bu doğruların bir kısmında yanılmış olduğumuza şahit olabiliriz. Bu manada Joyce'u (1998) takip etmeye çalışanlar daha gevşek bir inançlar tutarlılığı kavramını ileri sürerler. Bu epistemologlar, makul olarak birbirleriyle tutarlı inançların çoğunluk oyu vasıtasıyla bir araya getirilmesinin her zaman tutarlı olacağına ve birbiriyle tutarlı olan inançların bir araya getirilmesinin de genellikle tutarlı olacağına vurgu yapmışlardır (O'Connor & Goldman, 2021).

Alvin Goldman'a göre grup failerinin inançlarının gerekçeleştirme durumları (J-durumları) kolektif bir grup yapısının inancının "J-durumunun" belirlenmesinde önemli bir rol oynar. Daha önceden de ifade edildiği üzere söz konusu olan bu süreçler, "bireysel failerin inanç profillerini girdi olarak alıp grup inançlarını çıktı olarak sunacaktır." Yani, bunlar bir çeşit açık ya da örtük organizasyonel süreçler tarafından uygulanan işlevler şeklinde düşünülmelidir. Grup inançlarının J-durumları, üye failerin inanç girdilerinin J-durumlarına ve kullanılan inanç birleştirme veya toplama süreçlerinin koşullu bir biçimde güvenilirliğine bağlı olacaktır. Bu süreç prototipini kolektifin bir toplantı durumunda gerçekleşen bir oylama biçimi olarak düşünebiliriz. Burada her bir fail, söz konusu önermeye yönelik bireysel inancını girmek için sanal ekrandaki bir kutuyu işaretler. Bu yolla bütün oy pusulaları gruba iletilir ve önceden seçilen toplama prosedürüne göre otomatik bir şekilde toplanır. Böyle bir tarzla oluşturulan grubun inancı daha sonra grup tarafından gerçekleştirilecek karar alma ya da eylem durumlarında kullanılabilir (Goldman, 2014, s. 12-13).

Bu şekilde meydana gelen grup inancının gerekçeleştirilmesi yörüngesinde düşündüğümüzde üye failer, inançlarının J-durumlarından ziyade, yalnızca inançlarını girseler bile yine de inançlarının her birinin bir J-durumu söz konusu olacaktır. İnançlarının ve J-durumlarının dağılımı belirleyici olacaktır. Grup inancının J-durumu (statüsü) bütün üyelerin J-durumlarından aktarım alan bir sonuçtur. Bununla beraber failerin J-durumları birbiriyle eşit üyelerinin J-

durumlarıyla birlikte iletilir ve otomatik olarak da grubun sonuç itibariyle ortaya çıkan doksastik tutumunun J-durumunu etkiler. Grup tutumunun J-durumunu değerlendirdiğimizde, söz konusu önerme ile ilgili olarak yalnızca üyelerin inanç profilinin ne olduğunun değil, aynı zamanda gerekçelendirme² profilinin de ne olduğuna dikkat etmeliyiz (Goldman, 2014, s. 12-13).

Bir grup inancının J-durumu, grup üyelerinin J-durumuna bağlı olmasına rağmen grubun çeşitli üyelerinin, kendi tutumlarının J-durumlarının farkında olması gerekmez. Grup inancı ya da bilgisi, kendi üyelerinin tutumlarının J-durumundan haklı bir biçimde faydalanır ya da zarar görür; çünkü bu durumlar, grubun J-durumuna otomatik olarak aktarılır. Bunu bir kolektif gerekçelendirme örneğiyle biraz daha belirginleştirmeye çalışalım: Bush yönetiminin Irak hükümetinin elinde bulunduğunu iddia ettiği kimyasal silahların varlığına olan inancının J-durumu, büyük ölçüde bu yönetimin politikalarına katkılar sunan teknik uzmanların kişisel gerekçelerinin olup olmadığıyla ilişkiliydi (Goldman, 2014, s. 17-18).

Sosyal gerekçelendirmenin bir gereği olarak koşullu güvenilirlikte kullanılan süreçlerin gerçeğe uygunluğu, sembolik bir inancın gerekçelendirilmesi için bir anahtar işlevindedir. Mesela, normal şartlarda algı ile inşa edilen genel olarak gerekçelendirilir, çünkü algısal süreçler (bu kolektif gerekçelendirmede de aynı işlevi görür) genel olarak güvenilir süreçlerdir. Ancak, hayali veya boş spekülasyonlara dayanan inançlar gerekçeden yoksundur; çünkü bu tarz inanç inşa etme yöntemleri genellikle güvenilir değildir. Süreç güvenilirliğinde ana eksen, eğer doğruya elverişlilik durumu ise çıkarım gibi inanca bağlı bir süreç söz konusu olsa bile koşullu güvenilirlik durumu hala geçerlidir. Çıkarım söz konusu olsa bile faydalı veri ya da öncüller kapsama alanına alınıp absürt ya da çöp diyebileceğimiz öncüller kapsam dışına çıkarılır. Yani, yanlış öncüllerle başlanması durumunda çıkarımlarımızın güvenilir ve doğru sonuçlar vermesini makul bir biçimde beklemek kolektif bir gerekçelendirme oluşturma düzeyinde dahi olsa absürt bir şeydir (Goldman, 2014, s. 17-18). Grup gerekçelendirmesi, esas olarak grupların aksiyonlarını, çıkarılarını savunmak ve grubun kalitesini ve özgüvenini arttırmak için sunulan açıklama ve nedenlerdir.

Güvenilir argümanlardan yoksun olarak oluşturulmuş aynı zamanda fail ve grup uyumsuzluğunu da ifade eden bazı farklı inanç birleştirme yöntemleri söz konusu olabilmektedir. Failler, farklı bir amaçla gerekçelendirilmiş inançlarını grup düzeyinde makul bir sonuca ulaştırmış gibi

² Burada sosyal gerekçelendirme, bireysel gerekçelerden inşa olduğu için gerekçelendirmeye ilgili genel bir hatırlatma yapmakta yarar vardır. Sosyal gerekçelendirmedeki mantık, bireysel gerekçelendirme durumuna çok benzemektedir. Kolektif bir gerekçelendirme anlayışına ihtiyaç duysak dahi gerekçelendirme daha ziyade bireysel doksastik failer üzerinden ilerler. İnançların gerekçelendirilme statüsü yalnızca onu inşa ederken fiili olarak kullandığımız zihinsel aşamaların bir fonksiyonundan ibaret değildir; aynı zamanda güvenilir sosyal süreçlerin de bir fonksiyonundan ibarettir. Gerekçelendirme, başarılı bir diyalektik yaklaşımda görüldüğü gibi epistemik analizin merkezindeki sosyal pozisyonda da görülür. Gerekçelendirme, bir inancın doğruluğunu ifade eden kaynakların ortaya konulması ve inancımızı bilgiye dönüştürebilmek için ortaya koyduğumuz güçlü dayanaktır. Gerekçelendirme unsuru, epistemik failerin sahip olduğu inançlara rasyonalite katar. Epistemik failer, inançlarını aykırı bir hale dönüştürürken bilme araçlarına başvurmak zorunda kalır. Bu manada inançlar ya bilme araçlarının sağladığı birtakım iç ve dış duyu verileri ile veya bu veriler üzerinde akıl yürütmeler ile oluşturulur. Genel olarak gerekçelendirme unsurlarını "kanıtlar" olarak ifade ederiz ve bu kanıtlar sosyal süreç güvenilirliğinde de kullanılır. İster bireysel ister kolektif düzeyde bir gerekçelendirme için olsun gerekçelendirme, doğru inancı bilgi yapan ve bu bilginin doğruluğuna ilişkin olarak bize güven veren unsurdur. Ayrıca gerekçelendirme, bilgiye yönelik olarak bir sorumluluk almamızı sağlayan bir faktördür. Söz konusu sorumluluk anlayışına uygun olarak bilginin gereklerini yerine getirmemizi, bir başka ifade ile bilginin gerektirdiği bir şekilde davranmamızı sağlayan bir unsurdur.

gösterebilirler; ancak bu durumda grup düzeyinde ortaya çıkan sonuç, grup faillerinin inançlarını temsil etmemektedir. Bir örnek ile bunu gösterelim:

Noel kutlaması yapan geleneksel bir aileyi düşünelim. Aslında ailedeki bireylerin hiçbiri Noel Baba'ya inanmıyor. Ebeveynler çocuklarının masum beklentilerini karşılamak için sadece rol icabı bu kutlamayı yaparak inandıklarını göstermeye çalışacaklardır. Çocuklar ise ebeveynlerinin kendilerine gösterdikleri şefkati kırmamak ve muhtemel hediyeleri elde etmek için numaradan Noel'e inandıklarını söyleyeceklerdir. Grup, Noel gerçekmiş gibi davranarak hem yulaf lapası yapar hem de pencerelerde mum yakar. Noel'e olan inanç, bir anlamda grup bağlamında kabul edilmiştir. Grubun bütün üyeleri gruptaki bu inancı algılamıştır; yine de grup içinde bir faile karşılık gelen tek bir bireysel inancın olduğu söylenemez. Söz konusu Noel inancını paylaşmasalar bile bu inanç, grubun üye faillerinden net bir biçimde toplanmıştır. Bu normal bir örnek görünümü verse dahi bize bir tür üye grup uyumsuzluğunun iyi bir açıklamasını vermektedir (Bergström, 2016, s. 15)

Şimdi de daha güvenilir süreçlerle inşa edilen sosyal gerekçeleştirme örneklerine geçebiliriz. İnanç birleştirmede gerekçeleştirmeye ilişkin güvenilir bir teorinin amaçları çerçevesinde koşullu güvenilirlik, bütün faillerin girdi inançlarının doğru olmasının zorunluluğu açısından değil, daha çok yüksek bir yeterliliğe sahip girdi inançları açısından değerlendirilmelidir. Bu durum Goldman'a göre Condorcet Jüri Teoremi (CJT) olarak ifade edilen modele uyabilir. Bu modelde ifade edilen çoğunlukçu oylama biçimi geniş bir çapta lanse edilen bir inanç toplama sürecini ifade eder. İnanmak ile oy vermek aynı şeyi ifade etmese de çoğunlukçu inanç toplanmasını (veya kümelenmesini) CJT açısından ele almak açıklayıcıdır. Bu model, genel olarak çoğunluğun bir kararda bulunması için matematiksel bir gerekçeleştirme olarak da görülür (Goldman, 2014, s. 19-20).

Goldman, bu teoremin (CJT) koşullu bir güvenilirlik yörüngesinden de yorumlanabileceğini ifade eder. Ona göre bu teorem, neyin iyi veya makul bir kolektif inanç toplama süreci olarak nitelendirilebileceğini güzel bir biçimde ifade etmektedir. Çünkü inanç birleştirme alanı için mantıklı bir koşullu güvenilirlik kavramının ne olabileceğini ifade etmeye çalışmaktadır. Bu manada Goldman, ayrıntıları bir kenara koyarak genel olarak CJT'nin çoğunluk oylamasının şartlı olarak güvenilir bir toplama (veya birleştirme) prosedürü olduğunu belirtir. CJT, seçmen yurttaşların hedef sorularla ilgili doğruya inanmak için yarıdan daha büyük bir oranda tekdüze bir yetkinlik durumuna sahip olması koşuluna bağlı olarak ortaya çıkan bir grup inancını ifade eder (örneğin, 0,52). Aslında burada (seçimle ilgili olarak) ifade edilen şey, çoğunlukçu bir toplama işlevinin doğruyu verme ihtimalinin daha yüksek olduğudur. Yani çoğunlukçu bir toplama sistemi yörüngesinde kolektifin doğruya inanma ihtimali grubun niceliksel boyutu arttığında hızlı bir biçimde 1.0'e yaklaşmış olacaktır. Bu durum, çoğunlukçu bir inanç toplama sürecinin koşullu bir şekilde sosyal olarak güvenilirlik ve gerekçeleştirme yönünün daha da güçlü olduğu bir anlamı ihtiva eder (Goldman, 2014, s. 19-20).

Goldman'ın güvenilirlik teorisi, gerek bireysel failler gerekse de kolektif failer için P'deki doğru inancın güvenilir bir inanç oluşturma süreci tarafından oluşturulması koşulunda, S failinin P'yi bilebileceğini belirtir. Failler için birçok farklı şekilde inanç oluşturma süreçleri vardır: içebakış, çıkarım, tanıklık, bellek vs. Bunu gruplara uyarlamak çok fazla bir değişiklik gerektirmese bile gruplar için farklı inanç oluşturma aşamaları bireysel faillerden biraz daha farklıdır. Bazı inanç ya da yargı toplama teorileri kuşku yok ki temel bilgi için uygun görülmemektedir; diğer bazı birleştirme yöntemleri grup üyesinin bilgisinin özet açıklamasının ötesinde bilgi üretebilir. Bir yargı toplama prosedürünün yeterli olup olmayacağı grup inançlarının güvenilir ve düzgün bir

biçimde bir araya getirilmesindeki sorumlulukla da ilişkilidir. Bu olguyu daha basit bir örnekle anlatmaya çalıştığımızda örneğin, gökyüzünün rengini belirlemek gibi daha basit görevler için hemen hemen her yargı toplama yöntemi yeterlidir diyebiliriz (Bergström, 2016, s. 21-22). Yukarıda da ifade ettiğimiz üzere yargı toplama ve sosyal gerekçelendirme durumlarında bazen paradoksal sonuçların ortaya çıkması muhtemeldir.

Bilginin sosyal inşası açısından düşündüğümüzde, bir bilgiyi ne kadar fazla kişi tahlil ederse bilgiye güvenme derecesi de o oranda artar. İnsani olarak yanılabilirliğimiz, gerekçelendirme ve doğruluk gibi iddialarımızı sosyo-epistemik unsurlar olan etkileşim ve konsensüse dayandırmamız gerektiğini hatırlatır. Wikipedia platformu bunun ideal bir örneğidir. Sosyal konsensüs bazen yanlış bir biçimde inşa edilse bile bizler onu devamlı geliştirmeye çalışıyoruz. Güvenilir bir sosyal gerekçelendirme bağlamında Encyclopedia Britannica, kalite ve üye yetkinliği sayesinde doğru inanç veya yargıları bir araya toplayabilmiştir. Çünkü kişisel taraflılığı engelleyen ve nesnellik sağlayan birtakım dağıtım yapısına sahiptir. Yani bu platformda, girdi inançların diğer üyeler tarafından gözden geçirilerek (burada şartlı bir güvenilirlik durumunun olduğu da görülmektedir) güvenilir bir şekilde düzenlenmesi söz konusudur. Wikipedia da aynı şekilde üye sayısı ve dağıtım yöntemi vasıtasıyla doğru inançları/yargıları bir araya toplayabilir. Yayın izninde liyakat aranmamasına rağmen katkı sağlayanların sayısı, grubun doğruluk anlayışı ve kanıtların teşvik edilebilirliğinden ötürü bir araya getirilmiş yargılar, grup içerisindeki tipik bilginin herhangi bir tahminini daha da aşabilecek bir bilgi çeşitliliği ile neticelenir (Goldman, 2014, s. 19-20).

Wikipedia'ya katkı sağlayan tek bir fail, bütün doğruları bilemez ve Wikipedia'nın bir kısım konularına ilişkin oylanacak failerin tamamı Wikipedia'ya oranla daha az doğru ve daha fazla yanlışlık sağlayacaktır. Gerçek olan şey, sosyal bir platform olan Wikipedia'nın başka türden bir güvenilir inanç toplama mekanizmasına dayanarak üye bilgisinin toplamını da aşabilecek bilgiyi elinde tutabiliyor olmasıdır. Burada esas olan mesele şudur: Birleştirilmiş veya toplanmış bilginin gerekçesi failerde değil, bu birleştirme prosedürünün güvenilirliğinden kaynaklanmaktadır (Bergström, 2016, s. 21-22). Dikkat edilirse, burada sosyal birleştirme sürecinin güvenilirliğinden ve bireysel düzlemdeki gerekçelerin yeterli gelemeyeceğinden bahsedilmiştir.

3. SONUÇ

Alvin Goldman'a göre bilgi, sosyal süreçlerde bireyler arası etkileşimlerle elde edilir; bu yönüyle bilgi, "kurumsallaşmış inanç" olarak tanımlanır. Bilgi, toplumların kendi iç uzlaşımlarına dayanan süreçlerle elde edilir. Bu tür bilgilerin sosyal anlamda gerekçelendirilme süreci yine o toplumun ürettiği iç uzlaşımlar veya rasyonel veritistik gerekçelerle mümkün olur. Bireysel epistemoloji söz konusu olduğunda doğruyu arayan fail, başkalarına danışmadan kendi başına epistemik görevi üstlenen tek bir bireydir. Buna karşın sosyal epistemoloji, ilk olarak insanların başkalarının yardımı ile veya onlarla yüzleşilmesi durumunda doğrunun en iyi nasıl takip edilebileceği ile ilgilenen bir girişimdir. Ayrıca, daha ziyade gruplar veya kolektif temsilciler tarafından doğru bilginin elde edilmesiyle ilgilidir.

Bir inanç bireylerde olduğu gibi kolektif epistemik bir fail tarafından uygun bir biçimde algılanmaya vesile olacak güvenilir süreç veya yöntemlerden kaynaklanırsa gerçek anlamda gerekçelendirilebilir. Belli bir amacı olan kolektif oluşumlar, gerek normatif gerekliliklere gerekse de kanıtlara cevap veren ve içinde gerekçeli inançları da barındırabilecek kolektif epistemik failerdir. Alvin Goldman'a göre güvenilir bir şekilde birleştirilmiş doğru inançlar mantıklı ve güvenilir aşamalarla meydana gelirse grup inancını ifade edecektir. Yani, Goldman'ın

sosyal epistemolojisinde sosyal gerekçeleştirme imkânını sağlayan koşul, içsel kanıtlar ve dışsal algı durumlarında ortaya çıkan doğru inancın genel olarak şartlı bir şekilde güvenilir olmasını gerektirir. Grubun yargı veya inancı, kendi mensubiyetinde bulunan faillerinin tavırlarının gerekçeleştirme durumlarından olumlu anlamda fayda göreceği gibi olumsuz anlamda zarar da görebilir. Bunun sebebi, bireysel anlamdaki gerekçeleştirme statüsünün otomatik bir biçimde grubun gerekçeleştirme statüsüne aktarılabilir olmasından kaynaklanmaktadır.

Alvin Goldman, sosyal epistemolojik bir düzeyde bir inancın kolektif epistemik bir fail tarafından uygun bir biçimde algılanmaya vesile olacak güvenilir süreç veya yöntemlerden kaynaklanması koşuluyla gerçek anlamda gerekçeleştirilebileceğini ifade eder. Belli bir amacı olan kolektif oluşumlar, gerek normatif gerekliliklere gerekse de kanıtlara cevap veren ve içinde gerekçeli inançları da barındırabilecek kolektif epistemik faillerdir. Güvenilir bir şekilde birleştirilmiş doğru inançlar, mantıklı ve güvenilir aşamalarla meydana gelirse grup inancını ifade edecektir. Yani, Goldman'ın sosyal epistemik teorisinde sosyal gerekçeleştirme imkânını sağlayan koşul, içsel kanıtlar ve dışsal algı durumlarında ortaya çıkan doğru inancın genel olarak şartlı bir şekilde güvenilir olmasını gerektirir. Genel anlamda sosyal bir gerekçeleştirme düzeyi, gerekçeleştirilmiş inançları olan grup bireylerinin daha büyük oranlara ulaşmasıyla doğru orantılı bir biçimde artacaktır. Sosyal inançların gerekçeleştirilme statüleri, bu sosyal oluşumu meydana getiren bireylerin inanç girdilerinin gerekçeleştirme statüleriyle ve kullanılan inanç birleştirme ya da toplama süreçlerinin koşullu bir şekilde güvenilirlik durumuyla ilişkilidir.

KAYNAKÇA

- Bergström, J. (2016). Group Belief and Justification: Analyzing Collective Knowledge. *PhilPapers* <https://philpapers.org/rec/BERGBA-8> (Erişim tarihi: 21 Şubat 2024).
- Goldman, A. I. (2012). Why Social Epistemology is Real Epistemology. In A. I. Goldman (Ed.), *Reliabilism and Contemporary Epistemology: Essays* (pp. 248-279). Oxford University Press.
- Goldman, A. I. (2014). Social process reliabilism: Solving justification problems in collective epistemology. In Jennifer Lackey (Ed.), *Essays in collective epistemology*. Oxford University Press.
- Kornhauser, Lewis A. and Lawrence G. Sager, 1986, "Unpacking the Court", *The Yale Law Journal*, 96(1): 82-117. doi:10.2307/796436.
- Lackey, J. (2016). What is justified group belief? *Philosophical Review*, 125(3), 341-396.
- List, C., & Pettit, P. (2011). Group Agency: The Possibility, Design, and Status of Corp. Agents. In *Group Agency: The Possibility, Design, and Status of Corporate Agents* (pp. 1-240). Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199591565.001.0001>
- Longino, H. E. (2022). What's social about social epistemology? *The Journal of Philosophy*, 119(4), 173-195.
- O'Connor, T., & Goldman, A. I. (2021). Socialepistemology. *Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Winter 2021 Edition). Stanford University. Retrieved January 15, 2023, from <https://plato.stanford.edu/archives/win2021/entries/epistemology-social/>.
- Ritola, J. (2011). Justificationist social epistemology and critical thinking. *Educational Theory*, 61(5), 565-585.

* * * * *

Çıkar Çatışması Beyanı: Bu çalışmada taraf olabilecek herhangi bir kişi, kurum veya kuruluş arasında bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Destek ve Teşekkür: Çalışma için herhangi bir kurum ya da kuruluştan finansal destek alınmamıştır.

Etik Kurul İzni: Araştırma etik kurul izninden muaftır

Katkı Oranı: Çalışma tek yazarlıdır.